

Finansal Gelişmenin Gelir Eşitsizliği ve Yoksulluk Üzerine Etkisi: Panel Veri Analizi*

♦♦♦

The Impact of Financial Development on Income Inequality and Poverty: A Panel Data Analysis

Rıdvan ÖZTURGUT**^{ID} • Ertan BECEREN***^{ID} • Murat BELKE****^{ID}

<https://izlik.org/JA95FA86UL>

<https://doi.org/10.25204/iktisad.1830470>

Öz

Makale Bilgileri

Makale Türü:
Araştırma
Makalesi

Geliş Tarihi:
25.11.2025

Kabul Tarihi:
02.04.2026

© 2026 İKTİSAD
Tüm hakları
saklıdır.

Bu çalışma, 1980–2021 dönemini kapsayan 116 gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeye ait panel veri seti kullanılarak finansal gelişmenin gelir eşitsizliği ve yoksulluk üzerindeki etkilerini incelemeyi ve bu etkilerin ülkelerin yapısal özellikleri (eğitim düzeyi, kişi başına düşen gelir, enflasyon oranı, kamu harcamaları, dışa açıklık, nüfus dinamikleri ve altyapı göstergeleri) çerçevesinde farklılaşarak farklılaşmadığını analiz etmeyi amaçlamaktadır. Yöntem olarak, panel veri setlerinde sıkça karşılaşılan yatay kesit bağımlılığı ve otokorelasyon sorunlarını dikkate alan Driscoll-Kraay tahmincisi kullanılmıştır. Modelde finansal gelişme IMF endeksi ile ölçülürken; eğitim, gelir düzeyi, altyapı ve ekonomik küreselleşme gibi faktörlerin finansal gelişme ile olan etkileşimleri kapsamlı bir şekilde irdelenmiştir. Elde edilen bulgular, finansal gelişmenin etkilerinin ülkelerin ekonomik ve sosyal yapılarına göre değiştiğini göstermektedir. Finansal gelişme, özellikle düşük gelir gruplarının erişimini artırdığında yoksulluğu azaltma potansiyeli taşımaktadır. Ancak bulgular, yüksek eğitim ve altyapı seviyelerinde veya artan küreselleşme koşullarında finansal gelişmenin gelir eşitsizliğini artırıcı etkiler gösterebileceğini de ortaya koymaktadır. Sonuç olarak çalışma, finansal gelişmenin gelir eşitsizliği ve yoksulluk üzerindeki olumlu etkisinden faydalanabilmek için ülkelerin yapısal özelliklerini dikkate alan politikaların esnek, kapsayıcı ve ülkeye özgü dinamikleri gözeterek şekilde tasarlanması gerektiğini önermektedir.

Anahtar Kelimeler: Finansal gelişme, gelir eşitsizliği, yoksulluk.

Abstract

Article Info

Paper Type:
Research Paper

Received:
25.11.2025

Accepted:
02.04.2026

© 2026 JEBUPOR
All rights
reserved.

This study examines the effects of financial development on income inequality and poverty using a panel dataset of 116 developed and developing countries covering the period 1980–2021. It further investigates whether these effects vary according to countries' structural characteristics, including education level, per capita income, inflation, public expenditures, trade openness, population dynamics, and infrastructure indicators. Methodologically, the analysis employs the Driscoll–Kraay standard errors estimator to address cross-sectional dependence and autocorrelation in panel data. Financial development is proxied by the IMF Financial Development Index, and interaction terms are incorporated to evaluate how structural factors such as education, income level, infrastructure, and globalization shape the impact of financial development. The findings indicate that the effects of financial development are heterogeneous across countries. While financial development contributes to poverty reduction, particularly by improving access for low-income groups, it may increase income inequality under conditions of higher education, stronger infrastructure, and greater globalization. In conclusion, the study suggests that policies should be designed in a flexible and inclusive manner, taking into account country-specific dynamics, in order to harness the positive effects of financial development in reducing income inequality and poverty.

Keywords: Financial development, income inequality, poverty.

Atıf/ Cite (APA): Özturgut, R., Beceren, E. ve Belke, M. (2026). Finansal gelişmenin gelir eşitsizliği ve yoksulluk üzerine etkisi: Panel veri analizi. *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi*, (29), 420-442. <https://doi.org/10.25204/iktisad.1830470>

* Bu makale, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Ana Bilim Dalı'nda 12.02.2025 tarihinde tamamlanan "Finansal Gelişmenin Gelir Eşitsizliği ve Yoksulluk Üzerine Etkilerinin Panel Veri Analizi" başlıklı doktora tezinden türetilmiştir.

** Öğr. Gör. Dr., Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Stratejik İşbirliği Proje Danışmanlık Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi, rozturgut@mehmetakif.edu.tr

*** Dr. Öğr. Üyesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü, ertanbeceren@sdu.edu.tr

**** Doç. Dr., Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü, mbelke@mehmetakif.edu.tr

Extended Abstract

Background:

Financial development is a key determinant of economic growth, the efficient allocation of resources, and outcomes related to income inequality and poverty. By reducing transaction costs and information asymmetries, financial systems support investment, capital accumulation, and productivity. In addition to macroeconomic effects, financial development also influences income distribution and poverty through its impact on credit access, savings, and investment opportunities. The literature offers different perspectives on the relationship between financial development and income inequality. Some studies argue that financial development reduces inequality by expanding financial access, while others suggest it may increase inequality by disproportionately benefiting higher-income groups. Another view proposes a nonlinear relationship (inverted-U hypothesis), where financial development initially increases inequality but reduces it as financial systems become more inclusive. Financial development may also reduce poverty by promoting economic growth and improving access to financial services. However, its effectiveness depends on structural country characteristics such as education, institutional quality, globalization, infrastructure, and macroeconomic stability. Therefore, considering these structural factors is essential for understanding the distributional effects of financial development.

Research Purpose:

The primary objective of this study is to examine the impact of financial development on income inequality and poverty by accounting for cross-country structural differences. Specifically, the study evaluates whether financial development contributes to a more equitable income distribution and poverty reduction, and whether these effects vary according to structural factors such as per capita income, education level, globalization, inflation, public expenditures, infrastructure, trade openness, and population growth. By incorporating interaction terms between financial development and structural variables, the study aims to identify heterogeneous effects and highlight the importance of structural conditions in determining whether financial development leads to inclusive economic outcomes.

Methodology:

The empirical analysis is based on an unbalanced panel dataset covering 116 developed and developing countries for the period 1980–2021. Income inequality is measured by the Gini coefficient, while poverty is proxied by the share of the population living below the international poverty line of \$2.15 per day. Financial development is represented by the IMF Financial Development Index, capturing the depth, access, and efficiency of financial institutions and markets. The model includes control variables reflecting structural country characteristics such as per capita GDP, education level, inflation, public expenditures, trade openness, globalization (KOF index), infrastructure, and population growth. A fixed effects panel data estimator is employed to control for unobserved country-specific heterogeneity, and Driscoll–Kraay standard errors are used to address heteroskedasticity, serial correlation, and cross-sectional dependence. In addition, interaction terms between financial development and structural variables are incorporated to capture heterogeneous effects across countries.

Findings:

The empirical findings show that financial development has a statistically significant effect on both income inequality and poverty, although the magnitude and direction of this effect vary depending on structural country characteristics. Baseline results indicate that financial development generally reduces income inequality and poverty by improving access to financial services and expanding economic opportunities. However, interaction results reveal heterogeneous effects across countries. In economies with higher education levels and more developed infrastructure, financial development may increase income inequality, suggesting that individuals with higher human capital benefit more from financial deepening. Moreover, the inequality-reducing effect of financial development tends to weaken as per capita income rises, while financial development appears more effective in reducing inequality in countries with higher poverty levels. Overall, the findings emphasize the importance of financial inclusion in strengthening the distributional impact of financial development.

Conclusions:

The results indicate that financial development significantly influences income inequality and poverty, but its effectiveness depends on structural country characteristics. Financial development alone may not ensure equitable outcomes without supportive policies that improve financial inclusion, education, and institutional quality. Therefore, policy makers should consider country-specific conditions when designing financial development strategies. Strengthening financial accessibility and reducing structural barriers can enhance the role of financial development in promoting more inclusive and sustainable economic development.

1. Giriş

Finansal gelişme, ekonomik kalkınmanın temel unsurlarından biri olarak salt ekonomik büyümeyi değil, aynı zamanda gelir dağılımı dinamiklerini de derinden etkilemektedir. Finansal sistemin derinleşmesi; sermaye birikimini teşvik etmesi, fonların en verimli yatırımlara yönlendirilmesini sağlaması ve asimetrik bilgi kaynaklı işlem maliyetlerini düşürmesi yönüyle önem arz etmektedir. Bu doğrultuda, finansal gelişmenin gelir eşitsizliği üzerindeki etkilerinin analiz edilmesi, özellikle gelişmekte olan ülkelerde, kapsayıcı politika tasarımı açısından kritik bir gerekliliktir. Ancak, finansal piyasaların bilgi asimetrisinden beslenen ters seçim ve ahlaki tehlike gibi içsel piyasa aksaklıklarını barındırması, yapısal kısıtlar yaratmaktadır. Bu asimetrik yapı, düşük gelir gruplarının teminat yetersizliği sebebiyle krediye ve diğer finansal fırsatlara erişimini kısıtlamakta, böylece sistemin dışında kalmalarına neden olmaktadır. Literatürde finansal gelişmenin gelir eşitsizliği ve yoksulluğa ilişkin iki temel teorik yaklaşım öne çıkmaktadır. Birinci yaklaşım, finansal gelişmenin mevcut varlık ve teminat yapısına sahip üst gelir gruplarına orantısız avantajlar sunduğunu ve bu durumun eşitsizliği ve yoksulluğu daha da derinleştirdiğini savunmaktadır. İkinci yaklaşım ise finansal kapsayıcılığın artmasıyla birlikte, daha önce sistemden dışlanmış yoksul bireylerin finansal ağlara entegre olabileceğini ve böylelikle eşitsizliğin ve yoksulluğun azalacağını ileri sürmektedir. Nihayetinde, finansal gelişmenin gelir dağılımı ve yoksulluk üzerindeki net yönü, sistemin kapsayıcılık derecesi ile doğrudan ilişkilidir (Rajan & Zingales, 2003: 92; Clarke vd., 2006: 578; Bolarinwa & Akinlo, 2021: 1). Finansal gelişme ile gelir eşitsizliği arasındaki ilişkiyi açıklayan yaklaşımlar genelde üç farklı hipotez ile ortaya koyulmaktadır. Bu bağlamda doğrusal negatif hipotez finansal gelişmenin gelir eşitsizliğini azalttığını (Galor & Zeira, 1993; Banerjee & Newman, 1993; Li vd., 1998; Beck vd., 2007) doğrusal pozitif hipotez finansal gelişmenin gelir eşitsizliğini arttırdığını (Jauch & Watzka, 2016) ve ters-U hipotezi ise finansal gelişme ile gelir eşitsizliği arasında ters-U şeklinde doğrusal olmayan bir ilişkiyi savunmaktadır (Galor & Zeira 1993; Clarke vd., 2006).

Finansal gelişme ile yoksulluk arasındaki ilişkiyi açıklayan teoriler, birincisi finansal piyasa aksaklıkları (bilgi asimetrisi, teminat yetersizliği ve yüksek işlem maliyetleri gibi) özellikle düşük gelir gruplarının kredi, tasarruf ve sigorta hizmetlerine erişimini sınırlandırarak yoksulluğun kalıcılığını artırabileceğini savunmaktadır. Finansal sistemin yeterince derinleşmemesi, bireylerin gelecekteki gelirlerini teminat göstererek borçlanmasını zorlaştırmakta ve bu durum yatırım olanaklarını kısıtlayarak üretken faaliyetlerin finansmanını engellemektedir. McKinnon (1973) tarafından ortaya konulan sermaye kanalı yaklaşımına göre, finansal piyasaların gelişmemiş olması tasarrufların verimli yatırımlara yönlendirilmesini zorlaştırmakta ve sermaye birikimini sınırlayarak ekonomik büyümeyi yavaşlatmaktadır. Benzer şekilde eşik etkisi yaklaşımı, finansal sistem belirli bir gelişmişlik düzeyine ulaşmadıkça yoksulların finansal hizmetlere erişiminin sınırlı kalacağını ve bu durumun gelir eşitsizliği ile yoksulluğun artmasına neden olabileceğini ileri sürmektedir (Boukhatem, 2016). Finansal gelişmenin yetersizliği aynı zamanda ekonomik büyümenin ve gelir dağılımının iyileşmesini engelleyerek yoksulluğun azaltılmasını zorlaştırmaktadır (Claessens & Feijen, 2007). Dolayısıyla, finansal sistemin yeterince gelişmediği ekonomilerde kaynak tahsisinin etkinliği azalmakta, üretken yatırımlar sınırlanmakta ve yoksulluğun kalıcı hale gelme olasılığı artmaktadır.

Bu çalışmanın temel motivasyonu, finansal gelişmenin gelir eşitsizliği ve yoksulluk üzerindeki makroekonomik etkilerini derinlemesine incelemektir. Araştırmanın amacı, finansal sistemlerin gelişmesinin gelir eşitsizliği ve yoksulluk üzerindeki rolünü ortaya koymak ve elde edilen ampirik bulgular doğrultusunda politika yapıcılara kanıta dayalı değerlendirmeler sunmaktır. Finansal gelişmenin ekonomik eşitsizlikler üzerindeki rolü uzun süredir iktisat literatürünün merkezinde yer alsa da söz konusu ilişkinin ülkelerin kurumsal, ekonomik ve yönetim altyapılarına bağlı olarak heterojenlik arz etmesi, konunun çok boyutlu bir perspektifle yeniden ele alınmasını zorunlu kılmaktadır. Ayrıca, yoksulluk ve gelir eşitsizliği birbirine paralel değerlendirilse de iktisadi olarak farklı olgulardır. Bilhassa günde 1-2 dolar sınırıyla ölçülen mutlak yoksulluk, gelir dağılımından ziyade doğrudan doğruya yoksulluğu göstermektedir. Literatürde, mutlak yoksulluk göstergeleri

üzerinden finansal gelişme etkilerini analiz eden çalışmaların sınırlılığı dikkat çekicidir (Honohan, 2004: 7).

Çalışma, ilgili literatürdeki ampirik eksikliği gidermek amacıyla tasarlanmıştır. Bu doğrultuda, yoksulluğun ve gelir eşitsizliğinin dinamikleri; ekonomik, kurumsal ve yönetim faktörleri bağlamında değerlendirilerek, finansal gelişmenin her iki makroekonomik değişken üzerindeki doğrudan ve dolaylı yansımaları analiz edilmektedir. Çalışmanın ampirik altyapısı, 1980-2021 dönemini kapsayan ve 116 ülkeyi içeren dengesiz panel veri setine dayanmaktadır. Makalenin devamında; öncelikle konuya ilişkin teorik çerçeve ve literatür özetlenmiş, ardından veriler ve ekonometrik metodoloji açıklanmış, devamında ampirik bulgular tartışılarak analiz edilmiş ve son bölümde elde edilen sonuçlar ışığında stratejik politika önerileri geliştirilmiştir.

2. Literatür İncelemesi

Finansal gelişme ile gelir eşitsizliği arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmaların, farklı ve zaman zaman çelişkili sonuçlara ulaştıkları görülmektedir. Bu ilişkiyi açıklamaya yönelik teorik yaklaşımlar genel olarak üç temel hipotez çerçevesinde ele alınmaktadır. Bunlar; finansal gelişmenin gelir eşitsizliğini azalttığını ileri süren doğrusal negatif hipotez, gelir eşitsizliğini artırdığını savunan doğrusal pozitif hipotez ve ilişkinin doğrusal olmayan bir yapı sergilediğini öne süren ters-U hipotezidir (Greenwood & Jovanovic, 1990; Galor & Zeira, 1993; Jauch & Watzka, 2016).

Doğrusal negatif hipoteze göre, finansal gelişme düşük gelirli bireylerin finansal kaynaklara erişimini kolaylaştırarak fırsat eşitliğini artırmakta ve bu yolla gelir eşitsizliğini azaltmaktadır. Bu yaklaşım, kredi piyasalarının gelişmesiyle birlikte bireylerin yatırım yapabilme ve beşerî sermayelerini geliştirebilme imkânlarının arttığını vurgulamaktadır. Böylece, başlangıçta finansal kaynaklara erişimde dezavantajlı konumda bulunan düşük gelirli kesimlerin ekonomik faaliyetlere katılımı artmakta ve gelir dağılımı daha dengeli bir yapıya kavuşmaktadır (Galor & Zeira, 1993; Banerjee & Newman, 1993; Li vd., 1998; Beck vd., 2007).

Buna karşılık doğrusal pozitif hipotez, finansal gelişmenin gelir dağılımı üzerindeki etkisinin pozitif yönlü olduğunu ve eşitsizliği artırdığını ileri sürmektedir. Bu yaklaşıma göre, özellikle kurumsal yapının zayıf olduğu ekonomilerde finansal sistem, yüksek gelir gruplarının lehine işlemektedir. Finansal kurumlar ve piyasalar, varlıklı bireyler ile politik güce sahip kesimlerin kontrolünde gelişmekte ve bu durum söz konusu grupların finansal kaynaklara daha kolay erişim sağlamalarına yol açmaktadır. Dolayısıyla finansal gelişme, bu tür ekonomilerde gelir eşitsizliğini derinleştiren bir mekanizma olarak işlev görmektedir (Jauch & Watzka, 2016).

Doğrusal olmayan yaklaşımı temsil eden ters-U hipotezi ise finansal gelişme ile gelir eşitsizliği arasındaki ilişkinin kalkınma sürecine bağlı olarak değiştiğini ileri sürmektedir. Bu yaklaşımın temelleri Kuznets (1955) hipotezine dayalı oluşturulmuştur. Finansal gelişmenin eşitsizlik üzerindeki etkisinin belirli bir eşik seviyesine kadar pozitif, bu seviyeden sonra ise negatif olacağını ifade etmektedir. Ekonomik kalkınmanın ilk aşamalarında finansal sistemin gelişimi sınırlı olmakta ve finansal hizmetlere erişim yüksek maliyetler nedeniyle büyük ölçüde yüksek gelirli kesimlerle sınırlı kalmaktadır. Bu durum, gelir eşitsizliğinin artmasına neden olmaktadır. Ancak finansal gelişmenin ilerlemesi ve kurumsal yapının güçlenmesiyle birlikte finansal hizmetlere erişim genişlemekte, daha geniş toplum kesimleri finansal sistemden yararlanabilmektedir. Bu süreçte tasarruflar ve yatırımlar artmakta, ekonomik büyüme hızlanmakta ve nihayetinde gelir eşitsizliği azalmaktadır. Greenwood ve Jovanovic (1990) tarafından geliştirilen model de bu çerçevede finansal gelişme ile gelir eşitsizliği arasında ters-U şeklinde bir ilişkinin varlığını ortaya koymaktadır. Buna göre, kalkınmanın ileri aşamalarında finansal sistemin kapsayıcılığı artmakta ve gelir dağılımı daha dengeli bir yapıya ulaşmaktadır.

Finansal gelişmenin yoksulluk üzerine etkisini iki temel kanal aracılığıyla etkilediğini savunan Claessens ve Feijen (2007), ilk olarak, finansal gelişme kaynak tahsisini iyileştirerek yatırımları ve

verimliliği artırmakta, bu durum kişi başına düşen gelirin yükselmesine katkı sağlayarak yoksulluğun azalmasına imkân tanımaktadır. İkinci olarak, finansal sistemin derinleşmesi finansal hizmetlere erişimi genişleterek düşük gelir gruplarının ekonomik faaliyetlere katılımını kolaylaştırmakta ve gelir dağılımının iyileşmesine katkı sunmaktadır. Bu çerçevede finansal gelişme hem ekonomik büyüme hem de gelir eşitsizliği üzerindeki etkileri aracılığıyla yoksulluğun azaltılmasına katkı sağlamaktadır (Claessens & Feijen, 2007: 36–37).

Literatürde yer alan yaklaşımlar, finansal gelişmenin yoksulluğu doğrudan ve dolaylı olmak üzere birden fazla kanal üzerinden etkileyebileceğini göstermektedir. Doğrudan etki, finansal hizmetlere erişimin artmasıyla özellikle kredi kısıtı altında bulunan bireylerin yatırım ve tüketim imkânlarının genişlemesi yoluyla ortaya çıkabilmektedir. Dolaylı etkiler ise finansal gelişmenin gelir eşitsizliği ve ekonomik büyüme üzerindeki etkileri aracılığıyla gerçekleşmektedir. Bununla birlikte, finansal gelişmenin artan finansal kırılganlık ve kriz olasılığı ile ilişkilendirilebilmesi, yoksulluğun seyri üzerinde belirsizlik yaratabilmektedir. Nitekim finansal krizlerin gelir eşitsizliğini artırabildiğine ilişkin bulgular, finansal gelişmenin etkilerinin ülke koşullarına ve kurumsal yapıya bağlı olarak farklılaşabileceğini ortaya koymaktadır (De Haan vd., 2022: 2–5).

Finansal gelişmenin yoksulluk ve gelir eşitsizliği üzerindeki etkisi, ülkelerin ekonomik yapısı, finansal sistemin gelişmişlik düzeyi, kullanılan metodolojiler ve analizde yer alan değişkenlere bağlı olarak önemli ölçüde farklılık göstermektedir. Tablo 1, finansal gelişmenin gelir eşitsizliği üzerindeki etkisini inceleyen teorik ve ampirik çalışmaları özetlemektedir. Literatür incelendiğinde, pek çok çalışma, finansal gelişmenin gelir eşitsizliğini azalttığını gösteren negatif doğrusal bir ilişki tespit ederken (Li vd.,1998; Beck vd., 2004); bazı araştırmalar ise bu ilişkinin ters U şeklinde (Clarke vd., 2006; Kim vd., 2011), yani finansal gelişmenin belirli bir eşige kadar eşitsizliği artırdığı, sonrasında ise azalttığı yönünde bulgulara ulaşmıştır. Özellikle Greenwood ve Jovanovic (1990) ile başlayan ters U hipotezi, birçok ampirik çalışmada desteklenmektedir. Bununla birlikte, bazı araştırmalarda finansal gelişmenin gelir eşitsizliğini artırdığına dair pozitif doğrusal bulgular da elde edilmektedir (Jauch & Watzka, 2016). Bu çeşitlilik, ülkelerin yapısal farklılıkları, finansal sistemin kapsayıcılığı ve politika uygulamaları gibi faktörlerin bu ilişkide belirleyici olduğunu göstermektedir.

Tablo 1. Finansal Gelişme Gelir Eşitsizliği Literatürü

Yazarlar	Ülke(ler) ve Yöntem	Bulgular
Li vd. (1998)	49 GÜ ve GOÜ, 1947-1994	*Negatif Doğrusal Hipotez Desteklemektedir
Clarke vd. (2003)	91 GÜ ve GOÜ, 1960-1995, Panel Veri Analizi	*Negatif Doğrusal Hipotez Desteklemektedir
Beck vd. (2004)	52 GOÜ, Panel Veri Analizi	*Negatif Doğrusal Hipotez Desteklemektedir
Liang (2006)	Çin, 1986-2000, 29 Çin Eyaleti, Panel Veri	*Negatif Doğrusal Hipotez Desteklemektedir
Clarke vd. (2006)	83 GÜ ve GOÜ, 1960-1995 Panel Veri,	*Ters U Hipotez Desteklemektedir
Beck vd. (2007)	72 GÜ ve GOÜ; 1960-2005, EKK, GMM	*Negatif Doğrusal Hipotez Desteklemektedir
Law ve Tan (2009)	Malezya, 1980-2000	*Anlamlı Bir Etki Yoktur Desteklemektedir
Batuo vd. (2010)	22 Afrika Ülkesi	*Negatif Doğrusal Hipotez Desteklemektedir
Bittencourt (2010)	Brezilya'nın Altı Temel Bölgesi, 1985-1994	*Negatif Doğrusal Hipotez Desteklemektedir
Kappel (2010)	78 GÜ ve GOÜ, 1960-2006	*Negatif Doğrusal Hipotez Desteklemektedir
Mookerjee ve Kalipioni (2010)	70 GÜ ve GOÜ 2000-2005	*Negatif Doğrusal Hipotez Desteklemektedir
Kim vd. (2011)	48 ABD Eyaleti, 1945-2004	*Ters U Hipotez Desteklemektedir
Shahbaz ve Islam (2011)	Pakistan, 1971-2005 ARDL Sınır Testi ve Granger Nedensellik	*Negatif Doğrusal Hipotez Desteklemektedir
Hamori ve Hashiguchi (2012)	126 ülke, 1963-2002, Panel Veri	*Negatif Doğrusal Hipotez Desteklemektedir
Hoi ve Hoi (2012)	Vietnam, 2002–2008 Dönemi	*Negatif Doğrusal Hipotez Desteklemektedir
Tan ve Law (2012)	35 ülke, 1980-2000, Panel Veri	*Ters U Hipotez Desteklemektedir
Nikoloski (2013)	126 GÜ ve GOÜ 1962-2006	*Ters U Hipotez Desteklemektedir
Dhrifi (2015)	89 Ülke (22 Düşük Gelirli, 37 Orta Gelirli, 30 Yüksek Gelirli Ülke) 1990-2010	*Düşük ve Orta Gelirli Ülkelerde, Pozitif Doğrusal Hipotez Desteklemektedir *Yüksek Gelirli Ülkelerde, Negatif Doğrusal Hipotez Desteklemektedir
Law vd. (2014)	81 Ülke, 1985-2010	*Ters U Hipotez Desteklemektedir
Shahbaz vd. (2015)	İran, 1965-2011	*Ters U Hipotez Desteklemektedir
Jauch ve Watzka (2016)	138 GÜ ve GOÜ, 1960-2008, Panel Veri	*Pozitif Doğrusal Hipotez Desteklemektedir
Argun (2016)	10 GOÜ, 1989- 2013, Panel Veri	*Ters U Hipotez Desteklemektedir
Yüce Akıncı ve Akıncı (2016)	Türkiye, 1960-2014	*Ters U Hipotez Desteklemektedir
Çetin ve Şeker (2016)	Türkiye, 1963–2006 Dönemi.	*Negatif Doğrusal Hipotez Desteklemektedir
Topuz ve Dağdemir (2016)	94 Ülke, 1995-2011 Panel Veri	*Ters U Hipotez Desteklemektedir
De Haan ve Sturm (2017)	121 Ülke, 1975-2005, Panel Veri	*Pozitif Doğrusal Hipotez Desteklemektedir
Park ve Shin (2017)	162 Ülke, 1960-2011, Panel Veri	*Ters U Hipotez Desteklemektedir
Destek vd. 2017	Türkiye, 1977-2013,	*Ters U Hipotez Desteklemektedir
Baysal Kar ve Kar (2019)	BRICS Ülkeleri, 1990-2014, Panel Veri	*Pozitif Doğrusal Hipotez Desteklemektedir
Younsi ve Bechtini (2018)	BRICS Ülkeleri, 1995-2015, Panel Veri	*Pozitif Doğrusal Hipotez Desteklemektedir
Zhang ve Ben Naceur (2019)	143 Ülke, 1961-2011	*Negatif Doğrusal Hipotez Desteklemektedir
Bolarinwa ve Akinlo (2021)	40 Afrika Ülkesi, 1999-2015, Panel Veri	*Ters U Hipotez Desteklemektedir
Okafor vd (2023)	48 Afrika Ülkesi, 1996-2018 Panel veri	*Afrika Pozitif Diğer Ülkeler Negatif

* Tabloda GOÜ gelişmekte olan ülkeler, GÜ gelişmiş ülkeler için kullanılmaktadır.

Tablo 2, finansal gelişmenin yoksulluk üzerindeki etkisini inceleyen literatürü kapsamlı şekilde özetlemektedir. Jalilian ve Kirkpatrick (2002), Beck vd. (2004), Kappel (2010) ve Zhang & Ben Naceur (2019) çalışmalarında, finansal gelişmenin yoksulluğu azaltıcı etkisi ön plana çıkmakta ve bu etki hem gelişmekte olan hem de gelişen ülkelerde gözlemlenmektedir. Finansal hizmetlere erişimin artması, kredi ve tasarruf imkânlarının yaygınlaşması gibi unsurlar, özellikle düşük gelirli kesimlerin ekonomik faaliyetlere katılımını kolaylaştırmakta ve böylece yoksulluğun azalmasına katkı sunmaktadır. Ancak bazı çalışmalarda bu etkinin anlamsız ya da sınırlı olduğu (Khandker, 2005; Quartey, 2005), hatta olumsuz etki yaratabileceği bulgularına da rastlanmaktadır (Manga, 2020; Appiah-Otoo & Song, 2021). Bu çerçevede, Tablo 2'deki bulgular, finansal gelişmenin yoksulluk üzerindeki etkisinin ülke gruplarına, finansal sistemin yapısına ve uygulanan politikaların etkinliğine göre değişkenlik gösterebileceğini ortaya koymaktadır.

Tablo 2. Finansal Gelişme Yoksulluk Literatürü

Yazarlar	Ülke(ler) ve Yöntem	Bulgular
Jalilian ve Kirkpatrick (2002)	26 GÜ ve 26 GOÜ, Panel Veri	*Yoksulluk Azalmaktadır
Honohan (2004)	70 GOÜ, 1960-2000	*Yoksulluk Azalmaktadır
Beck vd. (2004)	52 GOÜ ve GÜ 1980-2000, Panel Veri	*Yoksulluk Azalmaktadır
Khandker (2005)	Bangladeş (87 Köy, 29 Bölge) 1991-1992 1998-1999	*Kadınlarda Yoksulluk Azalmaktadır *Erkelerde Anlamli Çıkamıştır
Quartey (2005)	Gana, 1970-2001	*Yoksulluk Anlamsızdır
Geda vd. (2006)	Etiyopya, 1994-200, Panel Veri	*Yoksulluk Azalmaktadır
Beck vd. (2007)	72 GÜ ve GOÜ; 1980-2005	*Yoksulluk Azalmaktadır
Odiambo (2009)	Zambiya, 1969-2006, ARDL	*Yoksulluk Azalmaktadır
Akhter vd. (2010)	54 GOÜ, Panel Veri	*Yoksulluk Azalmaktadır
Kappel (2010)	78 GÜ ve GOÜ, 1960-2006	*Yoksulluk Azalmaktadır
Jeanneney ve Kpodar (2011)	75 GOÜ, 1966-2000	*Yoksulluk Azalmaktadır
Perez-Moreno (2011)	35 GOÜ, 1970-1998	*Yoksulluk Azalmaktadır
Dhrifi (2015)	89 Ülke (22 Düşük Gelirli, 37 Orta Gelirli, 30 Yüksek Gelirli Ülke) 1990- 2010	*Orta ve Yüksek Gelirli Ülkelerde Yoksulluk Azalmaktadır *Düşük Gelirli Ülkelerde İse Yoksulluğu Azaltmamaktadır
Abdin (2016)	Bangladeş, 1974-2013	*Yoksulluk azalmaktadır
Belen ve Karamelikli (2016)	Türkiye, 1987Q1-2015Q2	*Kısa Dönemde Yoksulluk Azalmaktadır. Uzun Dönemde İlişki Anlamsızdır.
Boukhatem (2016)	67 Düşük ve Orta Gelirli Ülkeler, 1986- 2012	*Yoksulluk Azalmaktadır
Sehrawat ve Giri (2016)	11 Güney Asya Ülkesi, 1990-2013	*Yoksulluk Azalmaktadır
Donou-Adonsou ve Sylwester (2016)	71 GOÜ, 2002-2011	*Yoksulluk Azalmaktadır
Rewilak (2017)	122 GOÜ Ülke, 2004-2015	*Yoksulluk Azalmaktadır
Cepparulo vd. (2017)	58 GOÜ Ülke, 1984-2012	*Yoksulluk Azalmaktadır
De Haan ve Sturm (2017)	84 Ülke, 1975-2014	*Yoksulluk Anlamsızdır
Kaidi vd. (2019)	132 Ülke, 1980-2014	*Yoksulluk Azalmaktadır
Zhang ve Ben Naceur (2019)	143 GÜ ve GOÜ, 1961-2011	*Yoksulluk Azalmaktadır
Manga (2020)	MENA Ülkeleri 1980-2017, Panel Veri	*Yoksulluğu Artırmaktadır
Appiah-Otoo ve Song (2021)	Çin, 2011-2017	*Yoksulluğu Artırmaktadır

* Tabloda GOÜ gelişmekte olan ülkeler, GÜ gelişmiş ülkeler için kullanılmaktadır.

Literatürde finansal gelişmenin yoksulluk ve gelir eşitsizliği üzerindeki etkileri genellikle doğrudan ilişkiler üzerinden değerlendirilmekte, finansal gelişme ile diğer değişkenlerin etkileşimleri yeterince incelenmemektedir. Oysa finansal gelişmenin eğitim, gelir düzeyi, altyapı, kamu harcamaları, dışa açıklık ve küreselleşme gibi faktörlerle etkileşimi, yoksulluk ve gelir eşitsizliği üzerindeki etkilerini önemli ölçüde değiştirebilir. Bu nedenle, bu çalışma, finansal gelişmenin yalnızca doğrudan etkilerini değil, aynı zamanda diğer değişkenlerle olan etkileşimlerini de modelleyerek, finansal gelişmenin gelir eşitsizliği ve yoksulluk üzerindeki etkilerini daha kapsamlı bir şekilde analiz etmeyi amaçlamaktadır.

3. Metodoloji

Bu bölümde çalışmada kullanılan veri seti, yöntem, model ve hipotezler tanıtılmaktadır.

3.1. Veri Seti ve Yöntem

Çalışmada, 1980–2021 dönemine ait IMF sınıflandırılmasına göre belirlenen 116 gelişmiş ve gelişmekte olan ülkenin (Ek 1) dengesiz panel verisi kullanılmaktadır. Örneklem seçimi, veri erişilebilirliği kısıtları dikkate alınarak yapılmış ve analiz, mümkün olan en geniş ülke kapsamına ulaşmak amacıyla ilgili dönem ile sınırlandırılmıştır. Bağımlı değişkenler olarak gelir eşitsizliği (Gini endeksi) ve yoksulluk oranı (günlük 2,15 doların altında yaşayan nüfus oranı) seçilmiştir. Ana bağımsız değişken finansal gelişme olup, IMF (International Monetary Fund) finansal gelişme

endeksi ile ölçülmektedir. Açıklayıcı değişkenler ise ülkelerin yapısal özelliklerini yansıtan, kişi başına düşen reel GSYH, eğitim, enflasyon, kamu harcamaları, dışa açıklık, nüfus artış hızı, altyapı ve küreselleşme (KOF endeksi) kullanılmıştır.

Panel veri analizlerinde sıklıkla karşılaşılan ülkeler arası heterojenlik, yatay kesit bağımlılığı, otokorelasyon ve heteroskedastisite gibi sorunlar, standart hata tahminlerinin güvenilirliğini olumsuz yönde etkileyebilir. Bu nedenle çalışmada sabit etkiler modeli tercih edilmiştir; bu model, gözlemler arasındaki zamana bağlı olmayan ülkeye özgü gözlemlenemeyen birim etkilerini kontrol etmeye imkân sağlamaktadır. Ayrıca, yatay kesit bağımlılığı, otokorelasyon ve heteroskedastisite gibi sorunların standart hata tahminlerini bozmasını önlemek amacıyla Driscoll-Kraay standart hataları kullanılmıştır. Bu yöntem, söz konusu problemlere karşı sağlam ve güvenilir standart hata tahminleri sunmaktadır (Driscoll & Kraay, 1998).

Panel veri analizlerinde hata terimlerinin özellikleri, tahmin edilen katsayıların güvenilirliği açısından kritik öneme sahiptir. Geleneksel panel veri tahmincileri (sabit etkiler, rassal etkiler modelleri gibi) çoğunlukla hata terimlerinin kesitler arası bağımsız, otokorelasyonsuz ve homoskedastik olduğunu varsaymaktadır. Ancak özellikle makro panel veri setlerinde bu varsayımlar sıklıkla ihlal edilmektedir. Panel veri literatüründe giderek artan sayıda çalışma, panel veri modellerinde hata terimlerinin önemli ölçüde kesitler arası bağımlılık içerebileceğini ortaya koymaktadır. Bu bağımlılık; ortak şokların varlığı, gözlemlenemeyen bileşenlerin zamanla hata teriminin bir parçası haline gelmesi, mekânsal etkileşimler ve belirli bir ortak yapı ya da mekânsal örüntüye dayanmayan ikili bağımlılık ilişkilerinden kaynaklanabilmektedir (De Hoyos & Sarafidis, 2006). Ülkeler arasındaki kesitsel bağımlılık standart hata tahminlerini yanlış ve tutarsız hale getirerek çıkarımların güvenilirliğini zayıflatmaktadır. Driscoll ve Kraay (1998) ülkeler arasındaki kesitsel bağımlılık problemine yönelik olarak zaman boyutunun yeterince büyük olduğu durumda yatay kesit boyutundan bağımsız olarak çalışan parametrik olmayan bir kovaryans tahmincisi geliştirmişlerdir. Bu yaklaşım, panel veri modellerinde heteroskedastisite, otokorelasyon ve özellikle kesitler arası bağımlılık varlığında dahi tutarlı standart hata tahminleri elde edilmesini mümkün kılmaktadır. Yöntem, zaman boyutunun (T) yeterince büyük olduğu panel veri yapıları için tasarlanmış olup, mekânsal bağımlılığın belirli bir fonksiyonel forma bağlı olarak modellenmesini gerektirmemektedir. Driscoll–Kraay tahmincisi, zaman ve kesit boyutunun büyük olduğu panel veri yapılarında dahi, heteroskedastisite varlığında tutarlı ve hem uzamsal hem de zamansal korelasyonun genel biçimlerine karşı dayanıklı standart hatalar üretmektedir. Temel olarak, Newey-West tahmincisinin yatay kesit ortalamalarına uyarlanmış bir versiyonu olan Driscoll ve Kraay (1998) tahmincisi, heteroskedastisite ve otokorelasyona karşı dayanıklı standart hatalar üretmenin yanı sıra, kesitler arası mekânsal ve zamansal bağımlılıklara karşı da dirençli bir çözüm sunmaktadır. Bu özellikleri sayesinde, klasik panel veri tahmincilerinin varsayımlarının ihlal edildiği durumlarda bile güvenilir çıkarımlar yapılmasına imkân tanımaktadır.

Tablo 3’te, analizde kullanılan tüm değişkenlerin listesi, bu değişkenlere ait tanımlar ve veri kaynakları detaylı bir şekilde sunulmaktadır. Tablo, çalışmanın devamında kullanılacak modellerde yer alan tüm değişkenleri kapsamaktadır. Değişkenlerin seçimi, çalışmanın teorik çerçevesi ve mevcut literatür göz önünde bulundurularak yapılmıştır.

Tablo 3. Değişkenler ve Tanımları

Değişken adı	Kodu	Tanımı	Kaynak ve Dönem
Bağımlı Değişkenler			
Yoksulluk	yok	Kişi başına günlük 2,15 dolar gelir eşiği altında yaşayan nüfusun toplam nüfusa oranı (%)	Dünya Bankası 1980-2021
Gelir Eşitsizliği	gini	Gini Endeksi	Dünya Bankası 1980-2021
Finansal Gelişme Göstergesi			
Finansal Gelişme Endeksi	fg	IMF finansal gelişme endeksi	Dünya Bankası 1980-2021
Bağımsız Değişkenler			
Piyasa Hacmi	kbdgsyh	2015 sabit fiyatlarıyla kişi başına düşen gayrisafi yurtiçi hasıla	Dünya Bankası 1980-2021
Dışa Açıklık	da	Ticaretin GSYH'ye oranı (%)	Dünya Bankası 1980-2021
Kamu Harcamaları	kh	Kamu nihai tüketim harcamalarının GSYH'ye oranı (%)	Dünya Bankası 1980-2021
Nüfus Artış Hızı	nu	Yıllık bazda nüfus artış oranı (%)	Dünya Bankası 1980-2021
Makroekonomik İstikrar	enf	Tüketici fiyat endeksi (TÜFE) üzerinden hesaplanan yıllık enflasyon oranı (%)	Dünya Bankası 1980-2021
Eğitim	eg	Ortaöğretimdeki toplam öğrenci kayıt oranı (%)	Dünya Bankası 1980-2021
Altyapı	alt	Kişisel internet kullanımı (% nüfus)	Dünya Bankası 1990-2021
Ekonomik Küreselleşme	kof	KOF Küreselleşme Endeksi'nin bir alt endeksi olan KOGFI indeksi	KOF İsviçre Ekonomik Araştırma Enstitüsü 1980-2021

3.2. Model ve Hipotezler

Finansal gelişmenin gelir eşitsizliği ve yoksulluk üzerindeki doğrudan etkilerinin yanı sıra, ülkelerin yapısal özelliklerine (eğitim düzeyi, kişi başına düşen reel GSYH, enflasyon oranı, kamu harcamaları, dışa açıklık, nüfus, altyapı ve küreselleşme göstergeleri) bağlı olarak ortaya çıkan dolaylı etkilerini test edebilmek amacıyla doğrusal etkileşim modeli kullanılmaktadır.

Bu doğrultuda, finansal gelişme değişkeni ile ilgili yapısal göstergeler arasında oluşturulan etkileşim terimleri modele dâhil edilmektedir. Bu yaklaşım, finansal gelişmenin gelir eşitsizliği ve yoksulluk üzerindeki marjinal etkisinin, ilgili değişkenlerin düzeyine bağlı olarak değişip değişmediğinin test edilmesine olanak sağlamaktadır. Model aşağıdaki şekilde tanımlanmaktadır:

$$Y_{it} = \beta_0 + \beta_1 f_{git} + \beta_2 (f_{git} * X_{it}) + \beta_3 X_{it} + \beta_4 (Z_{it}) + \epsilon_{it} \quad (1)$$

Eşitlik (1)'e göre, Y_{it} , bağımlı değişken olup alternatif modellerde gelir eşitsizliği ve yoksulluk göstergesini temsil etmektedir. f_{git} , finansal gelişme değişkenini ifade ederken, X_{it} , ülkelerin yapısal özelliklerini yansıtan eğitim, kişi başına düşen GSYH, enflasyon oranı, kamu harcamaları, dışa açıklık, nüfus, altyapı ve küreselleşme endeksini içermektedir. Z_{it} , kontrol değişken setini göstermekte olup $f_{git} * X_{it}$, finansal gelişmenin yapısal değişkenlerle olan etkileşimini ifade etmektedir.

Finansal gelişmenin gelir eşitsizliği ve yoksulluk üzerindeki etkisi, doğrudan etki (β_1) ve dolaylı etkiyi gösteren yapısal değişkenlerle etkileşim (β_2) terimlerinin işaretine bağlı olarak dört muhtemel durum ortaya çıkabilmektedir. Birinci durumda, $\beta_1 > 0$ ve $\beta_2 > 0$ olduğunda, finansal gelişme genel olarak eşitsizliği ve yoksulluğu artırmakta olup, yapısal özelliklerin (örneğin eğitim düzeyi, kişi başına düşen reel GSYH, altyapı ve küreselleşme endeksleri) yüksek olduğu ülkelerde bu olumsuz etki daha da güçlenmektedir. İkinci durumda, $\beta_1 > 0$ ve $\beta_2 < 0$ olduğunda, finansal gelişme temel olarak eşitsizliği artırmakta, ancak yapısal özelliklerin düzeyi yükseldikçe bu olumsuz etki azalmaktadır; bu durum, finansal gelişmenin etkisinin ülkenin yapısal bağlamına bağlı olarak değiştiğini göstermektedir. Üçüncü durumda, $\beta_1 < 0$ ve $\beta_2 > 0$ olduğunda, finansal gelişme genel olarak eşitsizliği ve yoksulluğu azaltmakta, ancak yapısal özelliklerin yüksek olduğu ülkelerde bu olumlu etki sınırlanmakta veya kısmen tersine dönebilmektedir. Son olarak, $\beta_1 < 0$ ve $\beta_2 < 0$ olduğunda, finansal gelişme hem genel olarak hem de yapısal özelliklerin yüksek olduğu ülkelerde

eşitsizliği ve yoksulluğu azaltmakta, bu da finansal gelişmenin kapsayıcı ve dengeleyici etkisinin en güçlü şekilde ortaya çıktığı durumu temsil etmektedir. Bu dört olası senaryo, finansal gelişmenin etkilerinin ülke düzeyindeki yapısal faktörlerle etkileşim hâlinde değerlendirilmesi gerektiğini ve politika önerilerinin tasarımı bu etkileşimlerin dikkate alınmasının önemini vurgulamaktadır.

Finansal gelişmenin gelir eşitsizliği üzerindeki etkisini incelemek için model (2) oluşturulmuştur.

$$gini_{it} = \beta_0 + \beta_1 yok_{it} + \beta_2 lneg_{it} + \beta_3 lnkbgdsh_{it} + \beta_4 enf_{it} + \beta_5 kh_{it} + \beta_6 da_{it} + \beta_7 nu_{it} + \beta_8 lnalt_{it} + \beta_9 lnfg_{it} + \mu_i + \varepsilon_{it} \quad (2)$$

Eşitlik (2)'ye göre alt indis i ülkeyi, t ise yılı temsil etmektedir. Eşitlikte, $gini_{it}$, gelir eşitsizliğini, yok_{it} , yoksulluk oranını, $lneg_{it}$, eğitim göstergesinin doğal logaritmasını, $lnkbgdsh_{it}$, kişi başına düşen reel GSYH'nın doğal logaritmasını, enf_{it} , enflasyon oranının doğal logaritması, kh_{it} , kamu harcamalarının GSYH içindeki payını, da_{it} , dışa açıklık oranını, nu_{it} , nüfus büyüme oranını, $lnalt_{it}$, altyapı seviyesinin doğal logaritmasını, $lnfg_{it}$, finansal gelişme endeksinin doğal logaritmasını, μ_i , ülkeye özgü gözlemlenemeyen birim etkileri ve ε_{it} , bağımsız ve özdeş dağılıma sahip hata terimini ifade etmektedir.

Finansal gelişmenin yoksulluk üzerindeki etkisini incelemek için model (3) oluşturulmuştur.

$$yok_{it} = \beta_0 + \beta_1 gini_{it} + \beta_2 lneg_{it} + \beta_3 lnkbgdsh_{it} + \beta_4 lnenf_{it} + \beta_5 kh_{it} + \beta_6 lnda_{it} + \beta_7 nu_{it} + \beta_8 lnalt_{it} + \beta_9 lnfg_{it} + \mu_i + \varepsilon_{it} \quad (3)$$

Eşitlikte, yok_{it} , yoksulluk oranını $gini_{it}$, gelir eşitsizliğini, $lneg_{it}$, eğitim seviyesini doğal logaritması, $lnkbgdsh_{it}$, kişi başına düşen reel GSYH'nın doğal logaritmasını, $lnenf_{it}$, enflasyon oranının doğal logaritmasını, kh_{it} , kamu harcamalarının GSYH içindeki payını, $lnda_{it}$, dışa açıklık oranının doğal logaritmasını, nu_{it} , nüfus artış oranını, $lnalt_{it}$, altyapı seviyesinin doğal logaritmasını, $lnfg_{it}$, finansal gelişmeyi ölçen IMF finansal gelişme endeksi, μ_i , ülkeye özgü gözlemlenemeyen birim etkileri ve ε_{it} , bağımsız ve özdeş dağılıma sahip hata terimini ifade etmektedir.

Oluşturulan temel modellerde, finansal gelişmenin gelir eşitsizliği ve yoksulluk üzerindeki doğrudan etkisi analiz edilmekte; bunun yanı sıra, söz konusu etkinin ülkelerin yapısal özelliklerine bağlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını inceleyebilmek amacıyla finansal gelişme ile yapısal değişkenler arasındaki etkileşim terimleri ($fg_{it} \times X_{it}$) (2) ve (3) numaralı eşitliklere dâhil edilmektedir.

4. Bulgular

Model (2), değişkenlerin gelir eşitsizliği ile olan ilişkisini değerlendirmekte ve istatistiksel olarak anlamlı bulgular ortaya koymaktadır. Ana modelde, gelir eşitsizliğinin belirleyicileri incelenmektedir. Analizin devamında ise, finansal gelişme ile ülkelerin yapısal özellikleri arasındaki etkileşimlerin sonuçları değerlendirilmektedir. Etkileşimli modellere ilişkin bulgular, finansal gelişmenin gelir eşitsizliği üzerindeki etkisinin ülkelerin yapısal özellikleri aracılığıyla nasıl şekillendiğini ortaya koymaktadır. Kurulan model sonuçları Tablo 4'te sunulmaktadır. Analiz sonuçlarına göre:

-lnfg negatif ve istatistiksel olarak anlamlı bulunmaktadır. Bu sonuç, finansal sistemin gelişmesinin ve etkinliğinin artmasının gelir eşitsizliğini azaltıcı bir etkisi olduğunu göstermektedir (Galor & Zeira, 1993; Banerjee & Newman, 1993; Li vd., 1998; Clarke vd., 2003; Beck vd., 2004).

-yok pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bulunmaktadır. Bu bulgu, yoksulluk oranlarındaki artışın gelir eşitsizliğini artırıcı bir etkisi olduğunu ortaya koymaktadır (Shahbaz & Islam, 2011;

Sehrawat & Giri, 2016). -lnfg*yok etkileşim terimi ise negatif ve istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu sonuç, finansal gelişmenin etkisinin yoksulluk oranı seviyesine bağlı olarak değiştiğini göstermektedir. Finansal gelişme ile yoksulluk arasındaki etkileşim, yoksulluk oranı yüksek olan ülkelerde finansal gelişmenin gelir eşitsizliğini azaltmada daha etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, finansal sistemin gelişiminin, düşük gelirli bireylerin ekonomik fırsatlara erişimini artırarak eşitsizliği hafifletme potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir.

-lneg pozitif ancak istatistiksel olarak anlamlı değildir. Bu durum, eğitim düzeyinin gelir eşitsizliği üzerindeki etkisinin bu modelde net bir şekilde tespit edilemediğini göstermektedir. Literatürde eğitim, genellikle gelir eşitsizliğini azaltıcı bir faktör olarak öne çıkmaktadır (Shahbaz & Islam, 2011; Destek vd., 2017; Singh & Jha, 2023). -lnfg*lneg etkileşim terimi ise pozitif ve sınırdan anlamlı bulunmaktadır. Bu sonuç, finansal gelişmenin etkisinin eğitim seviyesine bağlı olarak değiştiğini ortaya koymaktadır. Ana modelde eğitim düzeyinin gelir eşitsizliği üzerindeki etkisi net bir şekilde tespit edilemezken, finansal gelişme ile eğitim düzeyi arasındaki etkileşim, eğitim seviyesinin yüksek olduğu ülkelerde finansal gelişmenin gelir eşitsizliğini artırıcı bir etkisi olduğunu göstermektedir. Bu durum, finansal sistemin gelişiminin, eğitim düzeyi yüksek toplumlarda ekonomik fırsatların dağılımında eşitsizliği artırabilecek bir rol oynayabileceğini ifade etmektedir.

-lnkbgdgyh negatif ve istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu bulgu, gelir düzeyindeki artışın gelir eşitsizliğini azaltıcı bir etkisi olduğunu ortaya koymaktadır. Daha yüksek gelir düzeyi, toplum genelinde gelirin daha adil bir şekilde paylaşılmasını destekleyebilmekte ve gelir eşitsizliğini hafifletebilmektedir (Čihák vd., 2013; Ben Naceur & Zhang, 2016). -lnfg*lnkbgdgyh etkileşim terimi ise pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bulunmaktadır. Bu sonuç, finansal gelişmenin etkisinin gelir düzeyine bağlı olarak değiştiğini göstermektedir. Ana modelde gelir düzeyinin artışı gelir eşitsizliğini azaltıcı bir etki yaratırken, finansal gelişme ile gelir düzeyi arasındaki etkileşim, yüksek gelir düzeyine sahip ülkelerde finansal gelişmenin gelir eşitsizliğini azaltma etkisinin daha zayıf olabileceğini ortaya koymaktadır. Bu durum, yüksek gelirli ülkelerde finansal sistemden faydalanma imkânlarının gelir grupları arasında eşitsiz bir şekilde dağıldığını ve bu nedenle finansal gelişmenin eşitsizliği azaltma potansiyelinin sınırlı kalabileceğini göstermektedir.

-lnenf pozitif ancak istatistiksel olarak anlamlı değildir. Bu durum, enflasyonun gelir eşitsizliği üzerindeki etkisinin bu modelde belirgin bir şekilde tespit edilemediğini göstermektedir. -lnfg*lnenf etkileşim terimi ise negatif ve sınırdan anlamlı bulunmuştur. Bu sonuç, finansal gelişmenin etkisinin enflasyon seviyesine bağlı olarak değiştiğini ortaya koymaktadır. Ana modelde enflasyonun gelir eşitsizliği üzerindeki etkisi belirgin değilken, finansal gelişme ile enflasyon arasındaki etkileşim, yüksek enflasyon dönemlerinde finansal gelişmenin gelir eşitsizliğini azaltıcı etkisinin güçlenebileceğini göstermektedir. Bu durum, finansal gelişmenin düşük gelirli bireylerin finansal hizmetlere erişimini artırarak, yüksek enflasyon dönemlerinde gelir eşitsizliğinin daha fazla artmasını engelleyebileceğini düşündürmektedir. Ancak, bu etkinin sınırlı düzeyde olduğu ve finansal gelişmenin tek başına enflasyonun yarattığı ekonomik dengesizlikleri tamamen ortadan kaldırmada yeterli olmayabileceği de göz önünde bulundurulmalıdır.

-kh negatif ancak anlamlı değildir. Bu durum, kamu harcamalarının gelir eşitsizliğini azaltıcı etkisinin bu modelde net bir şekilde tespit edilemediğini göstermektedir. -lnfg*kh anlamsız bulunmaktadır. Bu sonuç, kamu harcamalarının gelir eşitsizliği üzerindeki etkisinin finansal gelişme düzeyiyle bu modelde anlamlı bir şekilde değişmediğini göstermektedir.

-lna pozitif ancak anlamlı değildir. Bu, ticaretin gelir eşitsizliği üzerindeki etkisinin bu modelde belirgin olmadığını göstermektedir. -lnfg*lna anlamlı bulunmamıştır. Bu sonuç, dışa açıklığın gelir eşitsizliği üzerindeki etkisinin bu modelde finansal gelişme düzeyine bağlı olarak belirgin bir şekilde değişmediğini göstermektedir.

-nu pozitif ve anlamlıdır. Bu bulgu, nüfus artışının gelir eşitsizliğini artırabileceğine işaret etmektedir (Singh & Jha 2023). -lnfg*nu etkileşim terimi ise negatif ve sınırdan anlamlı bulunmuştur.

Bu sonuç, finansal gelişmenin etkisinin nüfus artış oranına bağlı olarak değiştiğini göstermektedir. Ana modelde nüfus artış oranlarının gelir eşitsizliğini artırıcı bir etkisi varken, finansal gelişme ile nüfus artışı arasındaki etkileşim, yüksek nüfus artış oranlarına sahip ülkelerde finansal gelişmenin gelir eşitsizliğini azaltıcı bir etkisi olabileceğini ortaya koymaktadır. Bu durum, finansal gelişmenin düşük gelir gruplarına daha fazla fayda sağlayarak, nüfus artış oranının yüksek olduğu toplumlarda gelir eşitsizliğini hafifletme potansiyeline sahip olduğunu düşündürmektedir.

-lnalt pozitif ve istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu bulgu, altyapı yatırımlarındaki artışın gelir eşitsizliğini azaltıcı bir etkisi olduğunu ortaya koymaktadır (Čihák vd., 2013). -lnfg*lnalt etkileşim terimi ise pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Bu sonuç, finansal gelişmenin etkisinin altyapı düzeyine bağlı olarak değiştiğini göstermektedir. Ana modelde altyapı yatırımları gelir eşitsizliğini azaltıcı bir etki yaratırken, finansal gelişme ile altyapı arasındaki etkileşim, altyapının yüksek olduğu ülkelerde finansal gelişmenin gelir eşitsizliğini artırıcı bir etkisi olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, finansal sistemin gelişiminin, altyapının yüksek olduğu ülkelerde ekonomik fırsatların belirli gruplar arasında yoğunlaşmasına yol açabileceğini ve bu nedenle gelir eşitsizliğini artırabileceğini düşündürmektedir.

-lnkof katsayısı negatif ve istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu bulgu, küreselleşmenin gelir eşitsizliğini azaltıcı bir etkisi olduğunu ortaya koymaktadır. Negatif ve anlamlı sonuç, daha yüksek düzeyde küresel entegrasyona sahip ülkelerde gelir eşitsizliğinin daha düşük olabileceğine işaret etmektedir. Küreselleşme, ekonomik fırsatları artırarak ve ekonomik faaliyetleri genişleterek daha adil bir gelir dağılımına katkı sağlayabilmektedir. -lnfg*lnkof etkileşim terimi ise pozitif ve istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu sonuç, küreselleşmenin gelir eşitsizliği üzerindeki etkisinin finansal gelişme düzeyine bağlı olarak farklılaştığını göstermektedir. Etkileşim katsayısının pozitif ve anlamlı olması, finansal gelişme ile küreselleşme düzeylerinin birlikte arttığı durumlarda gelir eşitsizliğinin de artabileceğini ortaya koymaktadır. Bu durum, finansal gelişme ve küreselleşmenin faydalarının toplumun tüm kesimlerine eşit bir şekilde yayılmadığını ve yüksek küreselleşme düzeylerinde eşitsizliklerin derinleşebileceğini ifade etmektedir. Özellikle, finansal sistemin ve küresel entegrasyonun, ekonomik fırsatların belirli gruplar arasında yoğunlaşmasına yol açabileceği ve bu nedenle gelir eşitsizliğini artırabileceği düşünülmektedir.

Tablo 4. Gelir Eşitsizliği Belirleyicileri ve Finansal Gelişme Etkileri

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
yok	0,0771*** (0,0230)	-0,0980 (0,0758)	0,0671*** (0,0238)	0,0319 (0,0273)	0,0749*** (0,0238)	0,0769*** (0,0227)	0,0682*** (0,0269)	0,0743*** (0,0217)	0,0534** (0,0230)
lnneg	1,015 (0,964)	1,458 (1,010)	3,304** (1,394)	1,399 (0,961)	1,006 (0,965)	1,107 (0,995)	1,072 (0,915)	1,380 (1,030)	1,455 (0,894)
lnkbgdgyh	-2,543*** (0,712)	- (0,537)	-2,862*** (0,683)	-0,570 (0,980)	-2,602*** (0,705)	-2,414*** (0,779)	- (0,653)	-2,926*** (0,804)	- (0,640)
lnenf	0,0488 (0,106)	0,0624 (0,106)	0,0648 (0,105)	0,0674 (0,0971)	-0,155 (0,157)	0,0469 (0,106)	0,0480 (0,107)	0,0618 (0,108)	0,0429 (0,106)
kh	-0,105 (0,0984)	-0,102 (0,0946)	-0,104 (0,0961)	-0,0631 (0,0874)	-0,104 (0,0985)	-0,0224 (0,0945)	-0,103 (0,0969)	-0,119 (0,0952)	-0,105 (0,0942)
lnnda	0,179 (0,798)	0,598 (0,801)	0,175 (0,779)	0,243 (0,753)	0,0968 (0,793)	0,172 (0,802)	1,659** (0,775)	-0,0852 (0,889)	0,0161 (0,816)
nu	0,427* (0,216)	0,518** (0,228)	0,445* (0,224)	0,514** (0,247)	0,448** (0,211)	0,430* (0,218)	0,450** (0,219)	-0,114 (0,185)	0,482* (0,244)
lnalt	0,234*** (0,0812)	0,170* (0,0847)	0,212*** (0,0754)	0,0661 (0,0733)	0,238*** (0,0817)	0,211** (0,0818)	0,207** (0,0806)	0,272*** (0,0915)	0,497*** (0,135)
lnfg	-3,664*** (0,859)	-2,405** (0,987)	-9,562** (3,953)	- (2,901)	-3,417*** (0,871)	-4,556*** (1,313)	-8,683* (4,389)	-3,416*** (0,755)	- (0,905)
lnfg*yok	- (0,0387)	0,0924** (0,0387)							
lnfg*lnneg			1,371* (0,805)						
lnfg*lnkbgdgyh				1,664*** (0,349)					
lnfg*lnenf					-0,173* (0,0968)				
lnfg*kh						0,0632 (0,0722)			
lnfg*lnnda							1,210 (0,929)		
lnfg*nu								-0,534* (0,309)	
lnfg*lnalt									0,263*** (0,0930)
cons	51,29*** (6,342)	56,28*** (6,145)	44,12*** (7,494)	31,37*** (8,492)	52,41*** (6,728)	48,45*** (8,120)	46,15*** (6,627)	54,66*** (7,519)	52,84*** (6,052)
N	1292	1292	1292	1292	1292	1292	1292	1292	1292
R2	0,1741	0,1911	0,1780	0,2026	0,1762	0,1753	0,1775	0,1801	0,1863
Ekonomik Küreselleşme Modele Eklenmesi									
lnkof		-5,771** (2,310)							
lnfg*lnkof			3,819*** (1,136)						
cons		66,10*** (7,459)	35,92*** (10,12)						
N		1292	1292						
R2		0,1799	0,1875						

Not: *, ** ve *** sembolleri sırasıyla %10, %5 ve %1 anlamlılık düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlılığı göstermektedir. Parantez () içerisindeki değerler Driscoll–Kraay standart hatalarını ifade etmektedir. p_F testi ise modelin genel olarak anlamlılığını sınavan F testine ait olasılık değerlerini göstermektedir.

Model (3), finansal gelişmenin yoksulluk ile olan ilişkisini değerlendirmekte ve istatistiksel olarak anlamlı bulgular ortaya koymaktadır. Ana modelde, yoksulluğun belirleyicileri incelenmektedir. Analizin devamında ise, finansal gelişme ile ülkelerin yapısal özellikleri arasındaki etkileşimlerin sonuçları değerlendirilmektedir. Etkileşimli modellere ilişkin bulgular, finansal gelişmenin yoksulluk üzerindeki etkisinin ülkelerin yapısal özellikleri aracılığıyla nasıl şekillendiğini ortaya koymaktadır. Kurulan model sonuçları Tablo 5’te sunulmaktadır. Analiz sonuçlarına göre:

-fg pozitif ve istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu bulgu, finansal gelişmenin yoksulluk üzerinde artırıcı bir etkisi olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, finansal gelişmenin alt gelir gruplarına yeterince fayda sağlamadığını, aksine daha çok üst gelir gruplarına avantaj sağladığını savunan çalışmalarla uyumlu görünmektedir (Manga, 2020; Appiah-Otoo & Song, 2021).

-gini pozitif ve istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu bulgu, gelir eşitsizliğindeki artışın yoksulluk oranlarını artırabileceğini ortaya koymaktadır. Eşitsizliklerin yüksek olduğu toplumlarda, bireylerin ekonomik fırsatlara erişimindeki kısıtlamalar nedeniyle yoksulluk oranlarının artması beklenmektedir (Zhang & Ben Naceur, 2019). -fg*gini etkileşim terimi incelendiğinde, finansal gelişmenin ana modelde pozitif bir etkisi olduğu, ancak etkileşim teriminin negatif ve istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Bu sonuç, finansal gelişmenin etkisinin gelir eşitsizliği seviyesine bağlı olarak değiştiğini göstermektedir. Gelir eşitsizliğinin yüksek olduğu ülkelerde, finansal gelişmenin yoksulluğu azaltmada daha etkili olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum, finansal sistemin gelişiminin, eşitsizliklerin yüksek olduğu toplumlarda ekonomik fırsatları genişleterek yoksulluğu hafifletme potansiyeline sahip olduğunu ifade etmektedir.

-lneg negatif ve istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu bulgu, eğitim düzeyindeki artışın yoksulluğu azaltıcı bir etkisi olduğunu ortaya koymaktadır. Eğitim, bireylerin daha iyi iş imkânlarına erişimini sağlayarak ekonomik geliri artırabilmekte ve yoksulluğu hafifletebilmektedir (Beck vd., 2004; Honohan, 2004). -fg*lneg etkileşim terimi incelendiğinde, pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Bu sonuç, finansal gelişmenin yoksulluk üzerindeki etkisinin eğitim seviyesine bağlı olarak değiştiğini göstermektedir. Daha yüksek eğitim seviyelerinde, finansal gelişmenin etkisinin artması, eğitilmiş bireylerin finansal sistemden daha fazla faydalanma olasılığını artırmakta ve bu durum, yoksulluğun daha fazla artmasına yol açabilmektedir. Bu bulgu, finansal gelişmenin faydalarının toplumun tüm kesimlerine eşit bir şekilde yayılmadığını ve eğitim düzeyi yüksek bireylerin finansal sistemden orantısız bir şekilde fayda sağladığını gösterebilmektedir.

lnkbgdgyh negatif ve istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu bulgu, ekonomik büyümenin yoksulluğu azaltmada önemli bir faktör olduğunu ortaya koymaktadır. Daha yüksek gelir seviyeleri, toplumun gelirini artırarak yoksulluk oranlarını düşürebilmektedir (Zhang & Ben Naceur, 2019; Beck vd., 2004; Honohan, 2004). -fg*lnkbgdgyh etkileşim terimi incelendiğinde, pozitif ve anlamlıdır. Bu sonuç, finansal gelişmenin etkisinin kişi başına düşen GSYH seviyesine bağlı olarak değiştiğini göstermektedir. Yüksek gelir seviyelerine sahip ülkelerde, finansal gelişmenin yoksulluğu azaltma etkisinin sınırlı olduğu, aksine yoksulluğu artırıcı bir etki yaratabileceği anlaşılmaktadır. Bu durum, finansal sistemin gelişiminin, yüksek gelirli bireylerin finansal sisteme erişim avantajlarını artırarak ekonomik fırsatların eşit olmayan bir şekilde dağılmasına yol açabileceğini ifade etmektedir.

-lnenf negatif ancak sınırdan anlamlıdır. Bu bulgu, enflasyonun yoksulluk üzerindeki etkisinin bu modelde tam olarak belirgin olmadığını göstermektedir. -fg*lnenf etkileşim terimi incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Bu sonuç, finansal gelişmenin enflasyonist ortamlarda yoksulluk üzerindeki etkisinin bu modelde belirgin olmadığını göstermektedir.

-kh pozitif ancak istatistiksel olarak anlamlı değildir. Bu bulgu, kamu harcamalarının yoksulluk üzerindeki etkisinin bu modelde belirgin olmadığını göstermektedir. -fg*kh etkileşim terimi incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Bu, kamu harcamalarının finansal gelişme ile birlikte yoksulluk üzerindeki etkisinde kayda değer bir değişim yaratmadığını göstermektedir.

-lna pozitif ve istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu bulgu, ticaretin yoksulluk üzerinde artırıcı bir etkisi olabileceğini göstermektedir. Dışa açıklığın yoksulluk üzerindeki etkisi, ticaret politikalarının kapsayıcılığına ve ekonomik faydaların eşit dağılımına bağlı olarak değişiklik gösterebilmektedir (Jeanneney & Kpodar, 2011; Rewilak, 2017). -fg*lna etkileşim terimi incelendiğinde, pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Bu sonuç, dışa açıklık düzeyi arttıkça finansal gelişmenin yoksulluğu azaltma etkisinin azaldığını göstermektedir. Ana modelde dışa açıklığın yoksulluk

üzerinde artırıcı bir etkisi olduğu görülürken, etkileşimli modelde finansal gelişmenin bu etkiyi hafifletme potansiyelinin sınırlı olduğu anlaşılmaktadır.

-nu pozitif ancak istatistiksel olarak anlamlı değildir. Bu bulgu, nüfus artışının yoksulluk üzerindeki etkisinin bu modelde net bir şekilde ortaya konulamadığını göstermektedir. -fg*nu etkileşim terimi incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Bu sonuç, nüfus büyümesinin finansal gelişmenin yoksulluk üzerindeki etkisini anlamlı bir şekilde değiştirmedikçe göstermektedir.

-lnalt negatif ve sınırdan anlamlıdır. Bu bulgu, altyapı yatırımlarının yoksulluğu azaltıcı bir etkisinin olabileceğini düşündürmektedir. Altyapı yatırımları, ekonomik fırsatların genişlemesine ve düşük gelirli bireylerin temel hizmetlere erişiminin artmasına katkı sağlayarak yoksulluğu hafifletebilmektedir (Rewilak, 2017). -fg*lnalt etkileşim terimi incelendiğinde, pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Bu sonuç, altyapı düzeyinin yüksek olduğu ülkelerde finansal gelişmenin yoksulluğu azaltma potansiyelinin daha sınırlı olduğunu göstermektedir. Ana modelde altyapı yatırımlarının yoksulluğu azaltıcı etkisi gözlemlenirken, etkileşimli modelde finansal gelişmenin bu etkiyi zayıflattığı anlaşılmaktadır. Bu durum, altyapının yüksek olduğu ülkelerde finansal sistemin faydalarının toplumun tüm kesimlerine eşit bir şekilde yayılmadığını ve ekonomik fırsatların belirli gruplar arasında yoğunlaşabileceğini düşündürmektedir.

-lnkof: değişkeninin katsayısı pozitif ve sınırdan anlamlıdır. Bu bulgu, küreselleşmenin yoksulluk oranlarını artırıcı bir etkisi olabileceğini düşündürmektedir. Ancak anlamlılık seviyesinin sınırdan olması, bu ilişkinin kesin bir bulgu olarak yorumlanmasını engellemektedir. Küreselleşmenin yoksulluk üzerindeki etkisi, ekonomik faydaların toplumun farklı kesimlerine eşit bir şekilde dağılıp dağılmadığına ve küreselleşme politikalarının kapsayıcılığına bağlı olarak değişiklik gösterebilmektedir. -fg*kof etkileşim terimi incelendiğinde pozitif ve anlamlı olduğu görülmektedir. Bu sonuç, finansal gelişmenin yoksulluk üzerindeki etkisinin küreselleşme düzeyine bağlı olarak değiştiğini göstermektedir. Ana modelde küreselleşmenin yoksulluk üzerindeki etkisi sınırdan anlamlı bulunurken, etkileşimli modelde finansal gelişmenin küreselleşme ile çalıştığında yoksulluğu artırıcı bir etkisi olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 5. Yoksulluğun Belirleyicileri ve Finansal Gelişme Etkileri

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
gini	0,208*** (0,0629)	0,494*** (0,0778)	0,168*** (0,0558)	0,0973 (0,0590)	0,203*** (0,0649)	0,209*** (0,0606)	0,183*** (0,0659)	0,208*** (0,0627)	0,124** (0,0489)
lnneg	-10,65*** (1,620)	-10,00*** (1,528)	-16,60*** (2,222)	-9,428*** (1,559)	-10,63*** (1,596)	-10,66*** (1,603)	-10,46*** (1,518)	-10,63*** (1,648)	-8,900*** (1,432)
lnkbgdgyh	-11,15*** (2,589)	-10,31*** (2,438)	-11,24*** (2,326)	-12,97*** (2,426)	-11,15*** (2,613)	-11,16*** (2,615)	-11,16*** (2,667)	-11,16*** (2,572)	-10,80*** (2,549)
lnenf	-0,321* (0,177)	-0,342** (0,167)	-0,235 (0,171)	-0,251 (0,179)	-0,0219 (0,421)	-0,321* (0,177)	-0,317* (0,177)	-0,320* (0,173)	-0,288 (0,170)
kh	0,0969 (0,0814)	0,106 (0,0727)	0,110 (0,0762)	0,187*** (0,0648)	0,101 (0,0773)	0,106 (0,131)	0,0915 (0,0839)	0,0962 (0,0767)	0,104 (0,0692)
lnnda	4,411** (1,621)	4,223** (1,633)	3,819** (1,570)	3,907** (1,603)	4,272** (1,615)	4,414** (1,630)	-1,378 (2,160)	4,398** (1,652)	3,231* (1,690)
nu	0,263 (0,453)	0,106 (0,430)	0,285 (0,407)	0,310 (0,399)	0,291 (0,457)	0,263 (0,452)	0,323 (0,452)	0,298 (0,863)	0,413 (0,386)
lnalt	-0,606* (0,319)	-0,593* (0,298)	-0,567* (0,289)	-0,646* (0,335)	-0,583* (0,326)	-0,605* (0,318)	-0,656** (0,313)	-0,604* (0,317)	-1,526*** (0,494)
fg	13,33*** (2,406)	53,21*** (6,174)	-96,09*** (26,20)	-87,15*** (24,38)	13,52*** (2,366)	13,80** (5,751)	-52,77*** (14,23)	13,38*** (2,487)	-3,707 (5,302)
fg*gini	-1,184*** (0,143)								
fg*lnneg	23,47*** (5,417)								
fg*lnkbgdgyh	9,787*** (2,352)								
fg*lnenf	-0,747 (0,738)								
fg*kh	-0,0251 (0,229)								
fg*lnnda	15,52*** (3,576)								
fg*nu	-0,0794 (1,201)								
fg*lnalt	2,902*** (0,852)								
cons	124,2*** (24,96)	104,4*** (23,20)	156,2*** (23,49)	142,2*** (24,31)	124,8*** (25,42)	124,3*** (24,95)	149,0*** (29,05)	124,3*** (24,78)	127,0*** (24,06)
N	1292	1292	1292	1292	1292	1292	1292	1292	1292
R2	0,4807	0,5011	0,5014	0,5043	0,4817	0,4808	0,4987	0,4807	0,5106
Ekonomik Küreselleşme Modele Eklenmesi									
lnkof	0,152* (0,0772)								
lnfg*lnkof	0,748*** (0,163)								
cons	130,9*** (24,55)								
N	1292								
R2	0,4836								

Not: *, ** ve *** sembolleri sırasıyla %10, %5 ve %1 anlamlılık düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlılığı göstermektedir. Parantez () içerisindeki değerler Driscoll–Kraay standart hatalarını ifade etmektedir. p_F testi ise modelin genel olarak anlamlılığını sınanan F testine ait olasılık değerlerini göstermektedir.

5. Tartışma

Bu çalışmada elde edilen bulgular, finansal gelişmenin gelir eşitsizliği ve yoksulluk üzerindeki etkilerinin ülkelerin ekonomik ve sosyal yapısına göre önemli ölçüde farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Finansal gelişmenin, kapsayıcı bir yapıya kavuştuğunda düşük gelir gruplarının ekonomik fırsatlara erişimini artırarak yoksulluğu azaltma potansiyeline sahip olduğu görülmektedir. Ancak, bazı durumlarda finansal gelişmenin gelir eşitsizliğini artırıcı etkiler gösterebildiği de tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, finansal gelişmenin etkilerinin tek boyutlu olarak ele alınmasının yetersiz olduğunu ve ülkelerin yapısal özelliklerinin dikkate alınmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Çalışmanın bulguları, literatürde yer alan Greenwood ve Jovanovic (1990), Clarke vd. (2003), Beck vd. (2004) gibi finansal gelişmenin gelir eşitsizliğini azaltıcı etkilerini vurgulayan çalışmalarla uyumlu olmakla birlikte, bazı ülkelerde finansal gelişmenin eşitsizliği artırıcı etkiler gösterebileceğini savunan Jauch ve Watzka (2016), Baysal Kar ve Kar (2019) gibi araştırmalarla da paralellik göstermektedir. Özellikle, finansal gelişmenin eğitim, altyapı ve gelir düzeyiyle olan etkileşimlerinin, bu etkilerin yönünü ve büyüklüğünü belirlemede kritik rol oynadığı görülmektedir. Eğitim düzeyi yüksek ülkelerde finansal gelişmenin eşitsizliği azaltma etkisinin sınırlı kalması, finansal sistemden faydalanma imkânlarının toplumun tüm kesimlerine eşit şekilde yayılmadığını göstermektedir. Benzer şekilde, altyapı yatırımlarının yüksek olduğu ülkelerde finansal gelişmenin gelir eşitsizliğini artırıcı etkiler gösterebilmesi, ekonomik fırsatların belirli gruplar arasında yoğunlaşabileceğine işaret etmektedir.

Ekonomik küreselleşme ile finansal gelişme birlikte ele alındığında, bu iki unsurun gelir eşitsizliği ve yoksulluk üzerindeki etkilerinin yön değiştirebileceği ve bazı durumlarda gelir eşitsizliğini derinleştirebileceği bulgusu, küreselleşmenin faydalarının toplumun tüm kesimlerine eşit şekilde yayılmadığına dair literatürdeki tartışmaları desteklemektedir. Ayrıca, çalışmada elde edilen bulgular, finansal gelişmenin yoksulluk üzerindeki etkilerinin de ülkelerin gelir düzeyi, eğitim seviyesi ve altyapı yatırımları gibi faktörlere bağlı olarak değiştiğini göstermektedir.

6. Sonuç

Bu çalışma, finansal gelişmenin yoksulluk ve gelir eşitsizliği üzerindeki etkilerini, ülkelerin yapısal özellikleri ve ekonomik küreselleşme bağlamında çok boyutlu bir çerçevede ele almaktadır. 1980-2021 dönemini kapsayan ve 116 ülkeye ait yıllık verilerden oluşan panel veri seti kullanılarak gerçekleştirilen analiz, finansal gelişmenin etkilerinin ülkelerin ekonomik ve sosyal yapısına bağlı olarak farklılaştığını ortaya koymaktadır. Çalışmanın bulguları hem gelir eşitsizliğini hem de yoksulluğu azaltmada etkili olan faktörleri ve finansal gelişmenin bu süreçteki rolünü detaylı bir şekilde ortaya koymaktadır.

Gelir düzeyinin artışı hem gelir eşitsizliğini hem de yoksulluğu azaltmada en önemli faktörlerden biri olarak öne çıkmaktadır. Daha yüksek gelir seviyeleri, toplum genelinde gelirin daha adil bir şekilde paylaşılmasını desteklerken, yoksulluk oranlarını da düşürmektedir. Ancak, finansal gelişme ile gelir düzeyi arasındaki etkileşim, yüksek gelir düzeyine sahip ülkelerde finansal gelişmenin eşitsizliği azaltma potansiyelinin sınırlı olduğunu göstermektedir. Bu durum, finansal sistemden faydalanma imkânlarının gelir grupları arasında eşitsiz bir şekilde dağıldığını düşündürmektedir. Eğitim düzeyinin artışı, yoksulluğu azaltmada önemli bir faktör olarak tespit edilmektedir. Eğitim, bireylerin daha iyi iş imkânlarına erişimini sağlayarak ekonomik gelirlerini artırmaktadır. Ancak, finansal gelişme ile eğitim düzeyi arasındaki etkileşim, eğitim seviyesinin yüksek olduğu ülkelerde finansal gelişmenin gelir eşitsizliğini artırıcı bir etkisi olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, finansal sistemin faydalarının toplumun tüm kesimlerine eşit bir şekilde yayılmadığını ve eğitim düzeyi yüksek bireylerin finansal sistemden orantısız bir şekilde fayda sağladığını ortaya koymaktadır. Altyapı yatırımları hem gelir eşitsizliğini hem de yoksulluğu azaltıcı bir etkiye sahiptir. Altyapı, ekonomik fırsatların genişlemesine ve düşük gelirli bireylerin temel hizmetlere erişiminin artmasına katkı sağlamaktadır. Ancak, finansal gelişme ile altyapı düzeyi arasındaki etkileşim, altyapının yüksek olduğu ülkelerde finansal gelişmenin gelir eşitsizliğini artırıcı bir etkisi olduğunu göstermektedir. Bu durum, altyapının yüksek olduğu ülkelerde ekonomik fırsatların belirli gruplar arasında yoğunlaşabileceğini düşündürmektedir. Küreselleşme, genel olarak gelir eşitsizliğini azaltıcı bir etkiye sahipken, finansal gelişme ile küreselleşme arasındaki etkileşim, bu etkinin tersine dönebileceğini ve eşitsizlikleri derinleştirebileceğini göstermektedir. Bu bulgu, küreselleşme ve finansal gelişmenin birlikte çalıştığında, ekonomik faydaların toplumun tüm kesimlerine eşit bir şekilde yayılmadığını ve belirli gruplar arasında yoğunlaştığını ortaya koymaktadır. Nüfus artış oranı, gelir eşitsizliğini artırıcı bir etkiye sahipken, finansal gelişme ile

nüfus artışı arasındaki etkileşim, yüksek nüfus artış oranlarına sahip ülkelerde finansal gelişmenin gelir eşitsizliğini azaltıcı bir etkisi olduğunu göstermektedir. Bu durum, finansal gelişmenin düşük gelir gruplarına daha fazla fayda sağlayarak eşitsizliği hafifletme potansiyeline sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, finansal gelişmenin yoksulluk ve gelir eşitsizliği üzerindeki etkilerinin daha adil ve kapsayıcı bir şekilde yönetilmesi gerektiği açıktır. Finansal sistemin kapsayıcılığını artırmak, düşük gelirli bireylerin finansal hizmetlere erişimini kolaylaştırmak ve eğitim ile altyapı yatırımlarını daha kapsayıcı bir şekilde planlamak, ekonomik ve sosyal eşitsizliklerin azaltılmasında kritik bir rol oynayacaktır. Ayrıca, ticaret ve küreselleşme politikalarının ekonomik faydaların toplumun tüm kesimlerine eşit bir şekilde yayılmasını sağlayacak şekilde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Bu bulgular, finansal gelişmenin yalnızca ekonomik büyüme ve gelir artışı bağlamında değil, aynı zamanda sosyal adalet ve eşitlik perspektifinden de ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Bu çalışmanın bazı kısıtları bulunmaktadır. Öncelikle, analizde kullanılan panel veri seti, veri erişilebilirliği nedeniyle bazı ülkeler ve yıllar için eksik gözlemler içermektedir. Ayrıca, finansal gelişme ve diğer değişkenler için kullanılan göstergeler, ilgili kavramların tüm boyutlarını tam olarak yansıtamamaktadır. Modelde yer almayan kurumsal kalite, finansal kapsayıcılık ve gelir dağılımı politikaları gibi faktörler de sonuçları etkileyebilecek potansiyele sahip olmaktadır. Son olarak, çalışmada kullanılan yöntemler makro düzeyde ilişkilere odaklanmakta, mikro düzeydeki bireysel veya bölgesel farklılıklar göz ardı edilmektedir.

Gelecek çalışmalarda, finansal gelişmenin etkileri daha güncel ve kapsamlı veri setleriyle, farklı endeks ve göstergeler kullanılarak test edilebilir. Ayrıca, kurumsal kalite, finansal kapsayıcılık ve dijital finans gibi yeni değişkenlerin modele dahil edilmesi, bulguların derinleştirilmesine katkı sağlayabilir. Mikro düzeyde anket verileriyle yapılacak analizler, finansal gelişmenin bireyler ve hanehalkı üzerindeki etkilerini daha ayrıntılı ortaya koyabilir. Son olarak, nedensellik analizlerinin ve farklı ekonometrik yöntemlerin kullanılması, elde edilen sonuçların sağlamlığını artırabilir.

Kaynaklar

- Abdin, J. (2016). Financial development and poverty reduction: Exploring the links between the issues using evidence from Bangladesh. *International Journal of Financial Research*, 7(4), 44–65. <https://doi.org/10.5430/ijfr.v7n4p44>
- Akhter, S., Liu, Y., & Daly, K. (2010). Cross country evidence on the linkages between financial development and poverty. *International Journal of Business and Management*, 5(1), 3-19. <https://doi.org/10.5539/ijbm.v5n1p3>
- Appiah-Otoo, I., & Song, N. (2021). The impact of fintech on poverty reduction: Evidence from China. *Sustainability*, 13(9), 5225. <https://doi.org/10.3390/su13095225>
- Argun, A. İ. (2016). Finansal gelişme ve gelir eşitsizliği. *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (1), 61–74. <https://izlik.org/JA95PE53FX>
- Banerjee, A. V., & Newman, A. F. (1993). Occupational choice and the process of development. *Journal of Political Economy*, 101(2), 274–298. <https://doi.org/10.1086/261876>
- Batuo, M., Guidi, F., & Mlambo, K. (2010). *Financial development and income inequality: Evidence from African countries* (MPRA Paper No. 25658). University Library of Munich. <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/25658/>
- Baysal Kar, B., & Kar, M. (2019). Finansal gelişme ve gelir eşitsizliği: BRICS ekonomileri için dinamik heterojen bir yaklaşım. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(1), 27-46. <https://doi.org/10.18037/ausbd.550242>
- Beck, T., Demirgüç-Kunt, A., & Levine, R. (2004). *Finance, inequality, and poverty: Cross-country evidence* (NBER Working Paper No. 10979). National Bureau of Economic Research. <https://doi.org/10.3386/w10979>

- Beck, T., Demirgüç-Kunt, A., & Martinez Peria, M. S. (2007). Reaching out: Access to and use of banking services across countries. *Journal of Financial Economics*, 85(1), 234–266. <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2006.07.002>
- Belen, M., & Karamelikli, H. (2016). Finansal gelişme ve yoksulluğun azalması arasındaki ilişki: Ampirik bir inceleme. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 125–141. <https://doi.org/10.11616/basbed.vi.455783>
- Ben Naceur, S., & Zhang, R. (2016). Financial development, inequality and poverty: Some international evidence (IMF Working Paper No. 16/32). International Monetary Fund. <https://doi.org/10.5089/9781498359283.001>
- Bittencourt, M. (2010). Financial development and inequality: Brazil 1985–1994. *Economic Change and Restructuring*, 43(2), 113–130. <https://doi.org/10.1007/s10644-009-9080-x>
- Bolarinwa, S. T., & Akinlo, A. E. (2021). Is there a nonlinear relationship between financial development and income inequality in Africa? Evidence from dynamic panel threshold. *The Journal of Economic Asymmetries*, 24, e00226. <https://doi.org/10.1016/j.jeca.2021.e00226>
- Boukhatem, J. (2016). Assessing the direct effect of financial development on poverty reduction in a panel of low- and middle-income countries. *Research in International Business and Finance*, 37, 214–230. <https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2015.11.008>
- Cepparulo, A., Cuestas, J. C., & Intartaglia, M. (2017). Financial development, institutions, and poverty alleviation: An empirical analysis. *Applied Economics*, 49(36), 3611–3622. <https://doi.org/10.1080/00036846.2016.1265074>
- Čihák, M., Demirgüç-Kunt, A., Feyen, E., & Levine, R. (2013). *Financial development in 205 economies, 1960 to 2010* (NBER Working Paper No. 18946). National Bureau of Economic Research. <https://doi.org/10.3386/w18946>
- Claessens, S., & Feijen, E. (2007). Financial sector development and the millennium development goals. The World Bank. <https://doi.org/10.1596/978-0-8213-6864-0>
- Clarke, G. R. G., Xu, L. C., & Zou, H. F. (2006). Finance and income inequality: What do the data tell us?. *Southern Economic Journal*, 72(3), 578–596. <https://doi.org/10.2307/20111834>
- Clarke, G., Xu, L. C., & Zou, H. (2003). *Finance and income inequality: Test of alternative theories* (Policy Research Working Paper No. 2984). World Bank. <https://doi.org/10.1596/1813-9450-2984>
- Çetin, M., & Şeker, F. (2016). Finansal gelişmenin gelir eşitsizliği üzerindeki etkisi: Türkiye ekonomisi için ampirik bir kanıt. *International Anatolia Academic Online Journal: Social Sciences Journal*, 3(2), 52–63. <https://izlik.org/JA33HR65TC>
- De Haan, J., & Sturm, J. E. (2017). Finance and income inequality: A review and new evidence. *European Journal of Political Economy*, 50, 171–195. <https://doi.org/10.1016/j.ejpoleco.2017.04.007>
- De Haan, J., Pleninger, R., & Sturm, J. E. (2022). Does financial development reduce the poverty gap?. *Social Indicators Research*, 161(1), 1–27. <https://doi.org/10.1007/s11205-021-02705-8>
- De Hoyos, R. E., & Sarafidis, V. (2006). Testing for cross-sectional dependence in panel-data models. *The Stata Journal: Promoting communications on statistics and Stata*, 6(4), 482–496. <https://doi.org/10.1177/1536867X0600600403>
- Destek, M. A., Okumuş, İ., & Manga, M. (2017). Türkiye’de finansal gelişim ve gelir dağılımı ilişkisi: Finansal Kuznets eğrisi. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 18(2), 153–165. <https://izlik.org/JA55YE37US>
- Dhrifi, A. (2015). Financial development and the “growth-inequality-poverty” triangle. *Journal of the Knowledge Economy*, 6, 1163–1176. <https://doi.org/10.1007/s13132-014-0200-0>
- Donou-Adonsou, F., & Sylwester, K. (2016). Financial development and poverty reduction in developing countries: New evidence from banks and microfinance institutions. *Review of Development Finance*, 6(1), 82–90. <https://doi.org/10.1016/j.rdf.2016.06.002>
- Driscoll, J. C., & Kraay, A. C. (1998). Consistent covariance matrix estimation with spatially dependent panel data. *The Review of Economics and Statistics*, 80(4), 549–560.

<https://doi.org/10.1162/003465398557825>

- Galor, O., & Zeira, J. (1993). Income distribution and macroeconomics. *The Review of Economic Studies*, 60(1), 35–52. <https://doi.org/10.2307/2297811>
- Geda, A., Shimeles, A., & Zerfu, D. (2006). Finance and poverty in Ethiopia: A household-level analysis. A. Mavrotas (Ed.), *Financial development, institutions, growth and poverty reduction* içinde (s. 61–86). Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1057/9780230594029_4
- Greenwood, J., & Jovanovic, B. (1990). Financial development, growth, and the distribution of income. *Journal of Political Economy*, 98(5, Part 1), 1076–1107. <https://doi.org/10.1086/261720>
- Hamori, S., & Hashiguchi, Y. (2012). The effect of financial deepening on inequality: Some international evidence. *Journal of Asian Economics*, 23(4), 353–359. <https://doi.org/10.1016/j.asieco.2011.12.001>
- Hoi, C. M., & Hoi, L. Q. (2012). Financial development and income inequality in Vietnam: An empirical analysis. *Journal of Economics and Development*, 14(2), 5–25.
- Honohan, P. (2004). *Financial development, growth, and poverty: How close are the links?*. Charles, A. E. G. (Ed.) *Financial Development and Economic Growth. British Association for the Advancement of Science* içinde (s. 1-37). Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1057/9780230374270_1
- International Monetary Fund (IMF). (2025). *About financial development index*. IMF Data. <https://data.imf.org/en/Datasets/FDI/About-FDI>
- Jalilian, H., & Kirkpatrick, C. (2002). Financial development and poverty reduction in developing countries. *International Journal of Finance ve Economics*, 7(2), 97–108. <https://doi.org/10.1002/ijfe.179>
- Jauch, S., & Watzka, S. (2016). Financial development and income inequality: A panel data approach. *Empirical Economics*, 51(1), 291–314. <https://doi.org/10.1007/s00181-015-1008-x>
- Jeanneney, S. G., & Kpodar, K. (2011). Financial development and poverty reduction: Can there be a benefit without a cost? *The Journal of Development Studies*, 47(1), 143–163. <https://doi.org/10.1080/00220388.2010.506918>
- Kaidi, N., Mensi, S., & Ben Amor, M. (2019). Financial development, institutional quality and poverty reduction: Worldwide evidence. *Social Indicators Research*, 141(1), 131–156. <https://doi.org/10.1007/s11205-018-1836-0>
- Kappel, V. (2010). *The effects of financial development on income inequality and poverty*. Economics Working Paper Series, Working Paper 10/127. Center of Economic Research at ETH Zurich. <https://doi.org/10.3929/ethz-a-006032047>
- Khandker, S. R. (2005). Microfinance and poverty: Evidence using panel data from Bangladesh. *The World Bank Economic Review*, 19(2), 263–286. <https://doi.org/10.1093/wber/lhi008>
- Kim, D. H., Huang, H. C., & Lin, S. C. (2011). Kuznets hypothesis in a panel of states. *Contemporary Economic Policy*, 29(2), 250–260. <https://doi.org/10.1111/j.1465-7287.2010.00218.x>
- KOF Swiss Economic Institute. (2023). *KOF Globalisation Index*. KOF Swiss Economic Institute. <https://kof.ethz.ch/en/forecasts-and-indicators/indicators/kof-globalisation-index.html>
- Kuznets, S. (1955). Economic growth and income inequality. *The American Economic Review*, 45(1), 1–28.
- Law, S. H., & Tan, H. B. (2009). The role of financial development on income inequality in Malaysia. *Journal of Economic Development*, 34(2), 153–168. <https://jed.cau.ac.kr/archives/34-2/34-2-8.pdf>
- Law, S. H., Tan, H. B., & Azman-Saini, W. N. W. (2014). Financial development and income inequality at different levels of institutional quality. *Emerging Markets Finance and Trade*, 50(sup1), 21-33. <https://doi.org/10.2753/REE1540-496X5001S102>
- Li, H., Squire, L., & Zou, H. F. (1998). Explaining international and intertemporal variations in income inequality. *The Economic Journal*, 108(446), 26–43. <https://doi.org/10.1111/1468-0297.00271>

- Liang, Z. (2006). Financial development and income distribution: A system GMM panel analysis with application to urban China. *Journal of Economic Development*, 31(2), 1–21. <https://jed.cau.ac.kr/archives/31-2/31-2-1.pdf>
- Manga, M. (2020). MENA ülkelerinde finansal gelişme ve yoksulluk ilişkisi. *The Journal of International Scientific Researches*, 5(Ek), 66-77. <https://doi.org/10.23834/isrjournal.811054>
- McKinnon, R. I. (1973). Money and capital in economic development. Brookings Institution.
- Mookerjee, R., & Kalipioni, P. (2010). Availability of financial services and income inequality: The evidence from many countries. *Emerging Markets Review*, 11(4), 404–408. <https://doi.org/10.1016/j.ememar.2010.07.001>
- Nikoloski, Z. (2013). Financial sector development and inequality: Is there a financial Kuznets curve? *Journal of International Development*, 25(7), 897–911. <https://doi.org/10.1002/jid.2843>
- Odhiambo, N. M. (2009). Financial deepening and poverty reduction in Zambia: An empirical investigation. *International Journal of Social Economics*, 37(1), 41–53. <https://doi.org/10.1108/03068291011006166>
- Okafor, V. I., Olurinola, I. O., Bowale, E., & Osabohien, R. (2023). Financial development and income inequality in Africa. *Humanities and Social Sciences Communications*, 10(1), 305. <https://doi.org/10.1057/s41599-023-01810-y>
- Park, D., & Shin, K. (2017). Economic growth, financial development, and income inequality. *Emerging Markets Finance and Trade*, 53(12), 2794–2825. <https://doi.org/10.1080/1540496X.2017.1333958>
- Perez-Moreno, S. (2011). Financial development and poverty in developing countries: A causal analysis. *Empirical Economics*, 41(1), 57–80. <https://doi.org/10.1007/s00181-010-0392-5>
- Quartey, P. (2005). Financial sector development, savings mobilization and poverty reduction in Ghana. WIDER Research Paper, No. 2005/71, The United Nations University World Institute for Development Economics Research (UNU-WIDER), Helsinki. <https://www.econstor.eu/handle/10419/63611>
- Rajan, R. G., & Zingales, L. (2003). The great reversals: The politics of financial development in the twentieth century. *Journal of Financial Economics*, 69(1), 5–50. [https://doi.org/10.1016/S0304-405X\(03\)00125-9](https://doi.org/10.1016/S0304-405X(03)00125-9)
- Rewilak, J. (2017). The role of financial development in poverty reduction. *Review of Development Finance*, 7(2), 169–176. <https://doi.org/10.1016/j.rdf.2017.10.001>
- Sehrawat, M., & Giri, A. K. (2016). Financial development, poverty and rural-urban income inequality: Evidence from South Asian countries. *Quality & Quantity*, 50(2), 577–590. <https://doi.org/10.1007/s11135-015-0164-6>
- Shahbaz, M., & Islam, F. (2011). Financial development and income inequality in Pakistan: An application of ARDL approach. *Journal of Economic Development*, 36(1), 35–58. <https://doi.org/10.35866/caujed.2011.36.1.003>
- Shahbaz, M., Loganathan, N., Tiwari, A. K., & Sherafatian-Jahromi, R. (2015). Financial development and income inequality: Is there a financial Kuznets curve in Iran?. *Social Indicators Research*, 124(2), 357–382. <https://doi.org/10.1007/s11205-014-0801-9>
- Singh, S. K., & Jha, C. K. (2023). Are financial development and financial stability complements or substitutes in poverty reduction?. *The European Journal of Finance*, 29(17), 2001-2031. <https://doi.org/10.1080/1351847X.2023.2166864>
- Tan, H.-B., & Law, S.-H. (2012). Nonlinear dynamics of the finance-inequality nexus in developing countries. *The Journal of Economic Inequality*, 10(4), 551–563. <https://doi.org/10.1007/s10888-011-9174-3>
- Topuz, S. G., & Dağdemir, Ö. (2016). Finansal gelişme ve gelir eşitsizliği: Bir panel veri analizi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(3), 19–34. <https://doi.org/10.18037/ausbd.390325>
- World Bank. (2023). *World Development Indicators*. World Bank Data. <https://databank.worldbank.org/>

- Younsi, M., & Bechtini, M. (2018). Economic growth, financial development and income inequality in BRICS countries: Does the Kuznets curve hypothesis exist? *Journal of the Knowledge Economy*, 11(4), 1450–1477. <https://doi.org/10.1007/s13132-018-0569-2>
- Yüce Akıncı, G., & Akıncı, M. (2016). Ters-U hipotezi bağlamında ekonomik büyüme, finansal kalkınma ve gelir eşitsizliği mekanizmaları üzerine. *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar*, 53(622), 61–77. <https://izlik.org/JA76UL89BW>
- Zhang, R., & Ben Naceur, S. (2019). Financial development, inequality, and poverty: Some international evidence. *International Review of Economics & Finance*, 61, 1–16. <https://doi.org/10.1016/j.iref.2018.12.015>

Ekler

Ek 1. Çalışmada Kullanılan Ülkeler

Gelişmekte Olan Ülkeler (83)

Bangladeş, Belarus, Benin, Bolivya, Bosna-Hersek, Botsvana, Brezilya, Bulgaristan, Burkina Faso, Burundi, Cabo Verde (Yeşil Burun Adaları), Çin, Dominik Cumhuriyeti, Ekvador, El Salvador, Endonezya, Ermenistan, Esvatini (Swaziland), Etiyopya, Fas, Fiji, Filipinler, Fildişi Sahili (Cote d'Ivoire), Gambiya, Gana, Gine, Guatemala, Güney Afrika, Gürcistan, Hindistan, Honduras, İran, Jamaika, Kazakistan, Kenya, Kırgızistan, Kolombiya, Kosta Rika, Kuzey Makedonya, Laos, Madagaskar, Malezya, Mauritius, Meksika, Moldova, Moğolistan, Moritanya, Mozambik, Mısır, Namibya, Nepal, Nijer, Nikaragua, Pakistan, Panama, Paraguay, Peru, Polonya, Romanya, Ruanda, Rusya, Senegal, Sırbistan, Solomon Adaları, Sri Lanka, Sudan, Şili, Tanzanya, Tayland, Togo, Tunus, Türkiye, Uganda, Ukrayna, Uruguay, Ürdün, Vietnam ve Yemen.

Gelişmiş Ülkeler (33)

Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Avustralya, Avusturya, Belçika, Birleşik Krallık, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Güney Kore, Hollanda, Hırvatistan, İrlanda, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, İzlanda, Japonya, Kanada, Kıbrıs, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Malta, Norveç, Portekiz, Slovakya, Slovenya, Yeni Zelanda ve Yunanistan.